

Sygn. akt II UK 41/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska (sprawozdawca)

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z wniosku M. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 października 2014 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 września 2013 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 9 października 2012 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego w O. z dnia 3 kwietnia 2012 r. oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z dnia 9 grudnia 2011 r. i przyznał M. P., urodzonej w

dniu 10 listopada 1955 r., prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2011 r. Ustalił, że wnioskodawczyni wypełniła warunki emerytalne przewidziane w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.); wykonywała pracę w warunkach szczególnych wymienioną w pkt. 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) przez ponad 15 lat, złożyła w dniu 30 listopada 2011 r. oświadczenie, że nie pozostaje w stosunku pracy i dołączyła świadectwo pracy z dnia 30 września 2011 r. o rozwiązaniu z tym dniem stosunku pracy z Przedsiębiorstwem M.

Po wznowieniu postępowania ze względu na ustalenie, że w dniu wydania decyzji przyznającej prawo do emerytury ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu, gdyż od dnia 3 października 2011 r. jej stosunek pracy z Przedsiębiorstwem M. został ponownie nawiązany, wyrokiem z dnia 12 września 2013 r. Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego z dnia 9 października 2012 r. i stwierdził brak prawa wnioskodawczyni do świadczenia emerytalnego w okresie od dnia 1 grudnia 2011 r. do dnia 31 grudnia 2012 r. W tym czasie, przed zmianą art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem, przewidziany był obowiązek rozwiązania stosunku pracy.

Skarga kasacyjna ubezpieczonej, obejmująca wyrok Sądu drugiej instancji w całości, z wnioskiem o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, została oparta na podstawie naruszenia przepisów postępowania – art. 403 § 2 k.p.c. w związku z art. 412 § 2 k.p.c. oraz naruszenia prawa materialnego – art. 184 ust. 2 w związku z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez błędne przyjęcie, że wykrycie faktu ponownego nawiązania stosunku pracy od 3 października 2011 r. miało wpływ na wynik sprawy o prawo do emerytury przysługującej na podstawie art. 184, które powstało w dniu spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia, tj. w dniu 30 września 2011 r., po tym jak wnioskodawczyni rozwiązała stosunek pracy.

Na wypadek nieuwzględnienia podniesionych zarzutów, skarżąca wskazała na naruszenie przepisów postępowania – art. 403 § 2 k.p.c. w związku z art. 412 § 2 k.p.c., przez przyjęcie za wykazane wykrycie przez organ rentowy nowych okoliczności, mimo że wiadomość o zatrudnieniu wnioskodawczynie mógł powziąć już w październiku 2011 r. na podstawie składanych przez jej pracodawcę dokumentów rozliczeniowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W czasie złożenia przez skarżącą wniosku emerytalnego, stosownie do art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 r. (zmienionym od 1 stycznia 2013 r. przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Dz.U. z 2012 r., poz. 637), prawo do emerytury w wieku wcześniejszym przysługiwało ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem 1 stycznia 1999 r. spełnili warunki stażowe (wymagany ogólny staż ubezpieczenia wynoszący co najmniej 25 lat, w tym 15 lat wykonywania stale i w pełnym wymiarze pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze), a po tym dniu osiągnęli wiek emerytalny przewidziany w art. 32, 33, 39 i 40 i rozwiązyali stosunek pracy, przy czym nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego, lub złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym.

Za utrwalone trzeba uznać stanowisko Sądu Najwyższego, że przewidziany wówczas warunek rozwiązania stosunku pracy zamykał sekwencję spełniania warunków emerytalnych, poczynając od uzyskania stażu zatrudnienia i osiągnięcia wieku emerytalnego, przez złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym do złożenia wniosku emerytalnego. Sąd Najwyższy przyjmował, że pozostawanie w zatrudnieniu wyłącza prawo do świadczenia, tylko gdy zbiega się z chwilą spełnienia wszystkich pozostałych warunków wymaganych do nabycia powstającego *ex lege* prawa do emerytury (art. 100 ustawy o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Z tego względu przyjmował, że warunki dotyczące okresów zatrudnienia i pracy w szczególnym charakterze muszą być spełnione do dnia ustania stosunku pracy nauczyciela przewidzianego w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.) jako jeden z warunków emerytury nauczycielskiej (por. np. wyroki z dnia 20 listopada 2001 r., II UKN 626/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 3, z dnia 24 marca 2009 r., I UK 269/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 248 i z dnia 11 marca 2009 r., I UK 299/08, OSNP 2010 nr 19-20, poz. 245).

W konsekwencji przyjęcia, że decydujące znaczenie dla nabycia prawa do emerytury ma status ubezpieczonego w chwili spełnienia się wszystkich przesłanek tego prawa do świadczenia oraz niepozostawania w stosunku pracy, przyjęto, że przesłanki prawa do emerytury ustala się na dzień rozwiązania stosunku pracy, a późniejsze nawiązanie kolejnego stosunku pracy (nawet przed złożeniem wniosku o emeryturę) pozostaje bez wpływu na to prawo. Warunek rozwiązania stosunku pracy przewidziany w art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczy zatrudnienia, w którym ubezpieczony pozostawał w dniu osiągnięcia wieku emerytalnego, ewentualnie w dniu później złożonego wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2013 r., II UK 269/12, niepubl. i z dnia 4 czerwca 2013 r., I UK 5/13, niepubl.). W wyroku z dnia 11 czerwca 2013 r., II UK 381/12 (niepubl.) Sąd Najwyższy stwierdził wprost, że prawo do emerytury powstaje po rozwiązaniu wszystkich stosunków pracy, w których ubezpieczony pozostawał w dniu osiągnięcia wieku emerytalnego lub w dniu złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, a tak nabyte prawo podlega ochronie i nie zostaje utracone w razie późniejszego nawiązania nowego stosunku pracy z tym samym lub innym pracodawcą.

Pogląd ten podziela skład Sądu Najwyższego orzekający w niniejszej sprawie, zatem nie uznaje faktu zawarcia przez ubezpieczoną umowy o pracę z poprzednim pracodawcą po dniu, w którym spełniła warunki emerytalne, za okoliczność mającą wpływ na nabyte prawo do emerytury.

Mając to na względzie, orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.).